

MUISTELUSALKUT

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo
Marja Louni

SADUTUS

”Kerro satu, minä kirjaan sen sanasta sanaan, luen sen sinulle ja voit lopuksi korjata sitä, jos haluat.” (Karlsson, 2003)

Sadutuksen ideana on, että sadutettava kertoo tarinaa, jonka kuuntelija kirjaa ylös sanasta sanaan. Saduttaja ei puutu siihen mitä ja miten sadutettavat kertovat ajatuksistaan. Tarina voi olla yhden lauseen mittainen tai monta sivua pitkä. Se voi olla runo tai dialogi. Tarina voi edetä loogisesti alusta loppuun tai se voi olla ajatuksenvirran tuottama pätkä epäloogiselta tuntuvia ajatuksia.

Sadutus on tapahtuma, joka vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja antaa mahdollisuuden kuunnella ja tulla kuuluksi. Sadutusta voi käyttää niin lasten kuin aikuisten ja ikääntyneiden kanssa. Suomen ortodoksinen kirkkomuseo on kaksikielinen muistelusalakuu toimivat muistin aktivoinnin apuvälineinä. Elämän tärkeisiin tilanteisiin ja vaiheisiin liittyvä muistelu ja aivojen aktivoiminen on hyväksi muistille. Kun salkkuja käytetään pienessä ryhmässä, tukee tapahtuma ryhmän sisäistä vuorovaikutusta. Onnistuessaan prosessi tuottaa elämyksiä ja on palkitseva niin ohjaajan kuin ohjattavankin näkökulmasta.

MUISTELUSALKUT

Tästä salkusta löytyy kehystetty kuva mitrasta, joka kuuluu kirkkomuseon kokoelmiin. Mitra on ortodoksinen kirkon piispojen käyttämä päähine. Sen rinnalle salkkuun on koottu muita vanhoja päähineitä, joita käytetään muistelun apuvälineinä. CD-levyllä on tonttuhattuun liittyvä Joulukirkkoon -laulu sekä kesähattuihin ja ylioppilashattuun liittyvät laulut Gaudeamus igitur ja Suvivirsi. Lisäksi salkussa on kirja, johon sadutuksen tuloksena syntyvät tarinat ja muistot kirjoitetaan.

TYÖSKENTELYN ETENEMINEN

- Sadutusta varten kootaan pieni ryhmä, jonka maksimikoko on noin 5 henkeä.
- Salkusta löytyvään kirjaan kirjoitetaan ohjaajan nimi, päivämäärä ja työskentelypaikka.
- Kirjasta varataan kullekin osallistujalle oma tyhjä sivu, jonka yläreunaan osallistujan nimi ja ikä kirjoitetaan. Muistelutilanteesta saattaa muodostua vilkas keskustelu. Kun kullekin osallistujalle on varattu oma sivunsa, on ohjaajan helpompi kirjata muistot ylös kunkin muistelijan omalle sivulle.
- On hyvä kertoa, että kertomukset ja muistot kirjataan ylös juuri sellaisena kun osallistajat ne esittävät.
- Sadutus aloitetaan tutustumalla isoon kehystettyyn kuvaan. Johdannoksi ohjaaja voi kertoa, että kyseessä on ortodoksinen kirkon piispojen käyttämä päähine.
- Ryhmä tutustuu salkussa oleviin muihin hattuihin. Ohjaaja nostaa salkussa olevia päähineitä esille yksi kerrallaan ja jakaa niitä osallistujille.

- Tekemällä kysymyksiä ohjaaja rohkaisee kuulijoita jakamaan ajatuksiaan ja muistojaan. Hän voi kysyä osallistujilta millaisen hatun hän sai, mistä se on tehty ja millaisessa tilanteessa sitä on saatettu käyttää ja millaiselle ihmiselle se on voinut kuulua. Osallistujilta voidaan tiedustella, onko kukaan käyttänyt samanlaista hattua lapsuudessaan ja millaisia muistoja se herättää.
- Ohjaaja ei puutu keskustelun etenemiseen millään tavoin, jos se lähtee etenemään omaa rataansa.
- Hattujen innostamana syntyvä tarina voi olla joko muisto menneestä, mutta siitä voi muodostua myös mielikuvituksen tuotteena syntynyt tarina.
- Ohjaaja kirjaa kuulijoiden kertomat muistot heidän nimillä varustetuille sivulle sitä mukaa kun he niitä kertovat.
- Mikäli osallistujat innostuvat kertomaan yhdessä mielikuvituksen tuottamaa tarinaa, unohdetaan osallistujien nimillä varustetut sivut ja kirjoitetaan tarina ryhmän yhteisenä tuotoksena.
- Ehtiäkseen kirjoittamaan kaiken, ohjaaja voi joutua pyytämään kertojaa odottamaan hiukan. Hän voi myös esittää tarkentavia lisäkysymyksiä, jotta saa kirjoitettua asian juuri siten, kun kertoja on sen tarkoittanut.
- Lopuksi muistot luetaan osallistujille. Kertojat saavat tehdä korjauksia tai tarkennuksia, jotka ohjaaja kirjaa ylös.

Sadutuksen jälkeen ohjaajan toivotaan kirjoittavan kirjaan kommentteja. Miten sadutus onnistui, kuinka aistimateriaaleja hyödynnettiin ja oliko niistä iloa? Kaikki kommentit ja kehittämisideat ovat erittäin tervetulleita!

TÄRKEÄÄ

- Työskentelyä varten on hyvä valita rauhallinen ja intiimi tila
- Tuokion aloittaminen ja päättäminen selkeästi, mutta rauhallisesti, on tärkeää.
- Ohjaajan tulee osoittaa kiinnostustaan ja haluaan kuunnella mitä ohjattavat kertovat.
- On annettava mahdollisuus osallistua ilman, että on itse ollenkaan äänessä. Pelkkä kuuntelu ja seuraaminen on yksi osallistumisen tapa.
- Jos esiin tulee surullisia asioita, on hyvä pitää yllä toivon näkökulmaa ja auttaa löytämään mieltä ilahduttavia ja luottamusta elämään vahvistavia asioita.
- Muistelun aikana osallistujat voivat myös käyttää kuvallista ilmaisua ja piirtää tai maalata. Joillekin kuvallinen ilmaisu on helpompaa, kuin sanallinen.

Jatkotyöskentelyideoita

- Jatkotyöskentelyä varten tarina on hyvä kopioida itselle.
- Tarina voidaan esittää toisille esimerkiksi pantomiimina.
- Tarinaa voidaan käyttää hyväksi Kuopion kaupunginteatterin teatterilaatikoiden työstämisessä. Teatterilaatikon avulla tarina lavastetaan ja näytellään.
- Tarinaa voidaan jatkotyöstää myös piirtämällä ja askartelemalla.
- Aistimateriaaleja voi hyödyntää jatkotyöskentelyn yhteydessä. Niiden avulla on helppo palata aiemmin tehdyn tarinan tunnelmiin.

SALKKUJEN SISÄLLÖT (sinisellä merkityt ovat tämän salkun sisältö)

1. **Mitra**, päähine, jota käyttävät ortodoksisen kirkon piispat.
  - Hattuja: turkishattu, huopahattu, hellehattu, ylioppilashattu, lottahattu jne. yhteensä 15 hattua
  - CD-levyllä: *Gaudeamus igitur*, *Suivivirsi*, *Joulukirkkoon*
2. **Serafim Sarovilainen** eli suurimman osan elämästään puisessa erakkomajassa yhdessä metsän eläinten kanssa.
  - Käpyjä, sammalta, linnunpesä, muurahainen, ampiainen, pupu pöllö, hirvi ja kettu
  - Tuoksu: mänty, metsämansikka
  - Äänet CD-levyllä: kävelyä metsässä, ampiaisia, pöllö, lintuja metsässä (tikka)
  - Kirja: *Flora ja Fauna*, kasvi- ja eläinaiheita ortodoksisen kirkon esineistössä

Muistelusalokkujen laina-aika on max 6 viikkoa. Lainavaraukset hoitaa museolehtori Marja Louni, p. 0201 100 264, marja.louni@ort.fi. Lainaaja noutaa salkun kirkkomuseolta osoitteesta Karjalankatu 1. Kuopion ulkopuolelle salkku voidaan myös toimittaa postin tai matkahuollon kautta.

Laina-ajan päätyttyä salkku palautetaan Suomen ortodoksiselle kirkkomuseolle osoitteeseen Karjalankatu 1. Kirkkomuseo on suljettuna perusnäyttelyn uudistuksen vuoksi. Tämän vuoksi palautuksesta on sovittava etukäteen museolehtori Marja Lounin kanssa, p. 0201 100 264.